

Kappale 1: Elämäni kielet

Minä ja kielet
Monikielisyys ja kieli-identiteetti
Blogitekstiä kirjoittamassa
Portfoliotehtävä: blogiteksti
Itsearviointi

Kappale 2: Mukana keskustelussa

Jutustelu eli small talk
Keskustelua eri tilanteissa
Keskustelua TV-sarjoista
Rohkeasti uusiin tilanteisiin
Portfoliotehtävä: Ole rohkea suomeksi!
Itsearviointi

Kappale 3: Ohjeita pyytämällä

Esineiden ja tuotteiden kuvaileminen
Tuotearvosteluita ja asiakaspalvelutilanteita
Työskentelyä työvälillä
Pyyntöjä ja ohjeita
Portfoliotehtävä: ohjevideo
Itsearviointi

Kappale 4: Osana porukkaa

Kursseja ja uusia harrastuksia
Auttamisen iloa
Portfoliotehtävä: kurssiesittely
Itsearviointi

Kappale 5: Arjen hyvinvointia

Stressinhallinta
Mielenterveys ja työhyvinvointi
Hyvinvointitarinoita
Vahvuudet ja kehuminen
Portfoliotehtävä: hyvinvointipodcast
Itsearviointi

Kappale 6: Median maailmassa

Lukustrategiat
Luottamus mediaan
Sosiaalinen media
Koen olevani, tunnen tekeväni
Portfoliotehtävä: ajankohtaisblogi
Itsearviointi

Kappale 7: Työelämän kielitaito

Riittävä kielitaito
Työpaikan viestejä
Omalla alalla
Portfoliotehtävä: videoesittely
Itsearviointi

Kappale 8: Kestävä elämäntapa

Elämäntapoja ja arvoja
Kulutuskäyttäytyminen
Ilmastonmuutos ja kestävä kehitys
Mielipidekirjoitus
Portfoliotehtävä: mielipidekirjoitus
Itsearviointi

Kappale 9: Vaikuttamista asuinympäristössäni

Murteet ja alueellinen vaihtelu
Tekstejä ja kuulutuksia
Asumiseen liittyvä tiedotus
Osallistu ja vaikuta kaupungissasi/kunnassasi
Portfoliotehtävä: kuntalaisaloite
Itsearviointi

Kappale 10: Iloa kaunokirjallisuudesta

Lukutottumukset ja kirjavinkkaus
Lue kaunokirjallisuutta
Luova kirjoittaminen
Portfoliotehtävä: oma tarina
Itsearviointi

” Auttaminenhan on paras keino muodostaa uusia vahvoja yhteyksiä ihmisiin.

– Ronnie Nygren, Commu-sovelluksen kehittäjä

Lähde: Aino Rätty (2022) Kännykkäsovelluksen kautta voi löytää leikkipuistoseuraa tai kauppa-apua – Madleena Konttiselle auttaminen on elämäntapa 13.7.2022, Suur-Jyväskylän lehti <https://www.sjl.fi/paikalliset/4723061>

Kappaleen tavoitteet:

Kappaleen jälkeen osaan:

- suositella
- kirjoittaa esittelytekstin
- pyytää ja tarjota apua
- kertoa omista taidoista
- tiivistää ilmaisua ja kuvailla asioita partisiippien avulla
- etsiä ja valita itselleni sopivan vapaa-ajan yhteisön

Lämmittely

1 A Valitse vaihtoehdoista itsellesi mieluisampi.

tekstiviesti—ääniviesti
etäkurssi—lähikurssi
keramiikkakurssi—kasvisruokakurssi
uuden kokeileminen—rutiinit
yhdessä tekeminen – yksin tekeminen

B Vertaile vastauksia parin kanssa. Perustele valintasi.

2 A Valitse alla olevista aiheista yksi ja kerro siitä parille. Puhu minuutin ajan. Kuuntele aktiivisesti, kun pari puhuu omasta aiheestaan.

kaikkien aikojen lempikurssini
tärkein asia, jonka olen oppinut elämäni aikana
lapsuuden harrastukseni
suurin saavutukseni
kuinka tutustuin parhaaseen ystäväni
kun tarjosin apua tuntemattomalle
kun tuntematon tarjosi apua minulle
paras juttu vapaa-ajallani

Mä muistan ku...

Aijaa?

Joo.

Kerran ku mä olin...

Nii.

Oikeesti?

No yks, mistä mä pidän paljon on...

Eikä!

B Vaihda paria ja puhu samasta aiheesta nyt kaksi minuuttia. Sen jälkeen pari puhuu omasta aiheestaan.

C Vaihda taas paria ja puhu samasta aiheesta nyt kolme minuuttia. Sen jälkeen pari puhuu omasta aiheestaan.

- 3** **A** Silmäile artikkeli kansalaisopistojen kurseista ja vastaa kysymyksiin.
1. Mitkä ovat kansalais- ja työväenopistojen suosituimmat kurssit?
 2. Mikä näistä kurseista kiinnostavat sinua eniten?

Tässä ovat kansalaisopistojen suosituimmat kurssit – Ikisuosikki hallitsee listoja

Kansalaisopistojen suosituimmille kursseille on jopa satoja jonottajia, ja hittikurssissa näkyy kaupunkilaisten kaippu lopetettua ravintolaa kohtaan.

Syksy tulee, ja samalla saapuvat myös kurssilaiset kansalaisopistoihin. Opistot ympäri maan tarjoavat kurseja kansaa kiinnostavista aiheista kädentaidoista kieliin.

HS pyysi Kansalaisopistojen liitolta tilastot tämän vuoden suosituimmista kurseista pääkaupunkiseudulla.

Selvää on, että tänäkin vuonna kurssien kuningatar on keramiikkakurssi – ikisuosikki –, joka ylsi suosituimmaksi kaikissa Helsingin kansalaisopistoissa.

Helsingin suomenkielisestä työväenopistosta kerrotaan, että erilaisille keramiikkakursseille olevan jopa satoja jonottajia. Myös Kalliolan kansalaisopistossa on pitkät jonot keramiikkaopetukseen. Etelä-Helsingin kansalaisopistossa kaikki kymmenen keramiikkakurssia ovat täynnä. Ruotsinkielisen työväenopisto Arbiksen kurssit ovat niin ikään jo löytäneet oppilaansa.

Tilanne on samankaltainen myös Vantaalla ja Espoossa, jossa kaupunkilaisia kiinnostavat keramiikka sekä taidekurssit.

Kädentaitojen lisäksi kansalaiset haluavat muun muassa oppia kokkaamaan.

Helsingin suomenkielisen työväenopiston hittikurssi on tänä vuonna kokkauskurssi *Kasvisruokaa Silvopleen tapaan*. Kurssilla nähdään myös entinen ravintolayrittäjä Satu Silvo.

Ruoka kiinnostaa Arbiksessakin, jossa yhden opettajan kaikki kokkauskurssit korealaisesta vietnamilaiseen ovat suosittujen listalla.

Liikuntalajeista tänä vuonna eniten kurssilaisia keräsivät jooga ja pilates.

Lähde: Vilma Ikola, hs.fi, 11.8.2023

- B** Lue artikkeli ja kerää mahdollisimman monta ilmausta, joilla kuvataan, että kurssi on suosittu.

suosituimmille kursseille

- 4** Kuuntele, kun kaksi kaveria juttelee harrastuksista. Lue ensin kysymykset.

	Keskustelu 1	Keskustelu 2
Miksi henkilö haluaa uuden harrastuksen?		
Mitä harrastuksia kaveri suosittelee ja miksi?		
Mitä harrastuksia sinä suosittelisit henkilölle?		

- 5** Tehtävän 4 artikkelin otsikossa suosikki-sanaa on vahvistettu sanalla iki: ”Ikisuosikki hallitsee listoja.” Yhdistä alla olevat vahvistussanat oikeisiin adjektiiveihin.

sysi-	vanha/nuori
iki-	kylmä
lumi-	kallis
jää-	tyhjä
kullan-	väsynyt
tuli-	keltainen
rätti-	täysi
pilkko-	pimeä
typö-	valkoinen
täpö-	musta
	kuuma

- 10 Tehtävään 9 on merkitty erilaisia partisiippimuotoja. Täydennä tietolaatikot VA- ja NUT-partisiipeista.

VA-partisiippi

Partisiipeiksi kutsutaan muotoja, jotka on johdettu verbeistä, mutta jotka toimivat lauseessa kuten adjektiivi. Ne voidaan vaihtaa joka-lauseiksi.

”Teemme aisteja **aktiivoivia harjoituksia**.” → Teemme **harjoituksia, jotka aktivoivat** aisteja.

”Hän on **Lontoossa asuva kokki**.” → Hän on _____.

VA-partisiippi muodostetaan verbin he-vartalosta.

he venyttävät → venyttävä

he avaavat → _____

he vahvistavat → _____

Adjektiivien tavoin VA-partisiipit taipuvat kaikissa sijamuodoissa.

Kiehtova makumaailma → ”Lähdetään makumatkalle Turkin **kiehtovaan makumaailmaan!**”

Aloitteleva kirjoittaja → ”Kurssi sopii _____ **kirjoittajille**.”

NUT-partisiippi

NUT-partisiippi on sama muoto kuin menneen ajan muodoissa (kielteinen imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti). Se voidaan vaihtaa joka-lauseeksi.

”Yotam Ottolenghi on Israelissa **syntynyt kokki**.” → Yotam Ottolenghi on **kokki, joka on syntynyt** Israelissa.

Kurssi sopii **peruskurssin käyneille**. → Kurssi sopii niille, **jotka ovat käyneet peruskurssin**.

”Kurssi sopii **pidemmälle ehneille**.” → Kurssi sopii niille, _____

Adjektiivien tavoin NUT-partisiipit taipuvat kaikissa sijamuodoissa.

Muutaman vuoden **soittanut harrastaja**.

→ Kurssi on tarkoitettu muutaman vuoden **soittaneille harrastajille**.

- 11 A Mitä eroa on a- ja b-lauseiden partisiipeilla? Kiinnitä huomiota aikamuotoon.

- a. Peruskurssia **käyvä** opiskelija.
- b. Peruskurssin **käynyt** opiskelija.

B Valitse oikea vaihtoehto

1. Nuori, joka osallistui kesäleirille, on
 - a. kesäleirille osallistuva nuori
 - b. kesäleirille osallistunut nuori.
2. Opiskelijat, jotka saavat opintorahaa, ovat
 - a. opintorahaa saavia opiskelijoita
 - b. opintorahaa saaneita opiskelijoita.
3. Ihmiset, jotka pitävät museoista, ovat
 - a. museoista pitäviä ihmisiä
 - b. museoista pitäneitä ihmisiä.
4. Sauna, joka paloi, on
 - a. palava sauna
 - b. palanut sauna.

- 12 A Muuta sananlaskujen joka-lauseet partisiipeiksi.

1. Se, **joka kysyy**, ei tieltä eksy.

Kysyvä ei tieltä eksy.

2. Kivi, joka vierii, ei sammaloidu.

3. Koira, joka haukkuu, ei pure.

4. Sille, joka tekee, sattuu.

5. Sitä, joka on yrittänyt, ei laiteta.

B Keskustelkaa: Mitä sananlaskut tarkoittavat? Onko muissa kielissä, joita puhutte, samanlaisia sananlaskuja?

” Työ tekijäänsä kiittää.

– suomalainen sananlasku

Kappaleen tavoitteet:

Kappaleen jälkeen osaan:

- arvioida ja kuvata kielitaitoani
- viestiä työtilanteeseen sopivalla tavalla
- kirjoittaa muodollisen tai epämuodollisen työhön tai opintoihin liittyvän viestin
- kertoa ammatillisesta osaamisestani
- laatia itsestäni videoesittelyn

Lämmittely

- 1 A Mikä oli haaveammattisi lapsena?
Kuvaile ammatissa tarvittavia taitoja. Muut yrittävät arvata ammatin.

Täs ammatissa täytyy olla hyvä fyysinen kunto.

Onks se urheilija?

On.

No lapsena mä olin tosi kiinnostunut avaruudesta, joten mä halusin olla...

Astronautti?

Joo!

- B Kerro, miksi haaveilit tästä ammatista lapsena.

- 2 A Keskustelkaa: mitä sananlaskut tarkoittavat?

Hullu paljon työtä tekee, viisas pääsee vähemmällä.
Mittaa kahdesti ja sahaa yhdesti.
Älä jätä huomiseksi sitä, minkä voit tehdä jo tänään.
Työ tekijäänsä opettaa.

Minkä taakseen jättää, sen edestään löytää.
Ei kukaan ole seppä syntyessään.
Ei makaavan kissan suuhun hiiri tule.

- B Millaisia työhön liittyviä sanontoja muissa osaamissasi kielissä on?

- 3 A Mitkä asiat ovat vaikuttaneet eniten ammatinvalintaasi tai opiskelualasi valintaan?
Valitse listasta viisi tärkeintä asiaa (tärkein 5, vähiten tärkein 1).

- _____ hyvä palkka
- _____ saan varmasti töitä
- _____ saan tehdä työtä, joka kiinnostaa minua
- _____ saan tehdä työtä itsenäisesti
- _____ saan olla tekemisissä ihmisten kanssa
- _____ ammatissa voi matkustella
- _____ voin auttaa muita
- _____ ammattia arvostetaan
- _____ työ on haastavaa
- _____ saan olla luova
- _____ voin tehdä sitä, missä olen hyvä

- B Vertaile vastauksiasi parin kanssa.

4 A Keskustelkaa kielitaidosta ja työelämästä:

1. Pitäisikö kielitaidon vaikuttaa palkkaan? Miksi?
2. Miten voi oppia kieltä työpaikalla?
3. Millaisella kielitaidolla pärjää työelämässä?

B Lue artikkeli ja vastaa kysymyksiin.

Mikä on riittävän hyvää suomea?

Mitä kielen osaaminen tarkoittaa? Milloin kieltä osataan tarpeeksi? Entä kuka määrittelee sen, mikä on tarpeeksi? Tässä tekstissä pohdin näitä kysymyksiä yhteisöön mukaan pääsemisen ja kielenoppimisen näkökulmasta. Esittelen ja pohdin ensin kahta esimerkkitapausta, jotka molemmat liittyvät ymmärrykseen siitä, mikä on riittävä kielitaito.

Aisha on asunut Suomessa jo useamman vuoden ajan. Hän puhuu sekä hyvää englantia että suomea ja on kouluttautunut täällä kirjanpitäjäksi. Hän suoritti koulutukseensa kuuluvan työharjoittelun suomenkielisessä työyhteisössä ja suoriutui siitä kiitettävien arvosanoin, mutta töitä hakiessaan hän on kohdannut jatkuvasti kielitaitoonsa liittyviä ennakkoluuloja. Hän ei ole vielä saanut töitä, ja toisinaan syyksi on mainittu riittämätön kielitaito.

Isabelilla puolestaan on ollut parempi onni työllistymisen polulla. Hän ei saanut oman alansa töitä peruskoulun opettajana muutettuaan Suomeen 12 vuotta sitten, mutta hän onnistui silti löytämään työpaikan ja ansaitsemaan elantonsa. Hän aloitti työt kahvilassa, jossa esihenkilö ja työntekijät ottivat hänet avosylin vastaan siitä huolimatta, että hän ei tuolloin juurikaan osannut suomea.

Isabel toivotettiin tervetulleeksi työyhteisöön, jossa työtoverit käyttivät suomea niin keskenään kuin hänen kanssaan puhuessaan. Tarvittaessa Isabel käytti englantia apukielenä, ja työkaverit selittivät hänelle työn lomassa eri tilanteisiin liittyviä suomen sanoja ja ilmauksia. Näin hänen kielitaitonsa kasvoi hiljalleen. Samalla hän kävi iltaisin suomen kielen kurssia, jolla oppimiaan asioita hän pystyi hyödyntämään heti työelämän arkisissa vuorovaikutustilanteissa.

Kieli ei ole pelkkiä sanoja, vaan se on myös kehollista ja materiaalista. Puhujat voivat tarvittaessa käyttää elekieltä, osoittaa ympäristössään olevia asioita ja esineitä sekä pyrkiä nimeämään ne. He voivat myös käyttää jotain muuta osaamaansa kieltä, jotta muut keskusteluun osallistuvat auttaa oikeiden sanojen löytämisessä.

Aishan ja Isabelin tapaukset osoittavat, että ”riittävän” kielitaidon määrittely ei ole yksiselitteistä ja että kielitaidon kriteereinä voidaan käyttää muitakin seikkoja kuin viestinnällisyyttä ja vuorovaikutuksen toimivuutta. Todellisessa maailmassa ei ole olemassa vain yhtä oikeaa tapaa käyttää kieltä, vaan kieli on dynaaminen, elävä ja muuttuva.

Lähde: Minna Intke-Hernandez, *Kielikello 1/22 (lyhennetty)*

1. Mitä eroa Aishan ja Isabelin työsaannissa on ollut?

2. Miten kielitaito on vaikuttanut Aishan työllistymiseen?

3. Miten Isabelin työyhteisö tukee hänen suomen oppimistaan?

4. Mitä artikkelissa sanotaan riittävästä kielitaidosta?

5. Jos et saisi koulutustasi vastaavaa työpaikkaa, olisitko valmis tekemään työtä, joka ei vastaa koulutustasi? Miksi?

Kielitaito ansioluettelossa

Ansioluettelossa eli CV:ssä kielitaito ilmoitetaan yleensä asteikolla:

äidinkieli
 sujuva tai erittäin hyvä
 hyvä
 alkeet

Esimerkki 1:

Kielitaito:

hindi äidinkieli
englanti sujuva
suomi hyvä
saksa alkeet

Kielitaidosta ilmoittaminen tarkemmin

Jos haet työtä, jossa kielten osaaminen on tärkeää, kannattaa kuvata tarkemmin, millä tasolla puhut, kirjoitat ja ymmärrät lukemaasi.

Esimerkki 2:

Kieli	Puhuminen	Kirjoittaminen	Luetun ymmärtäminen
hindi	äidinkieli	äidinkieli	äidinkieli
englanti	sujuva	sujuva	sujuva
suomi	sujuva	hyvä	hyvä
saksa	alkeet	alkeet	hyvä

Huomaa, että kielet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella.

Työnhakijaa voidaan pyytää lähettämään itsestään videoesittely tai video-cv. Sillä voi myös erottua myönteisesti muista työnhakijoista.

A Katso kaksi työnhakijan tekemää videoesittelyä. Kummasta videosta pidät enemmän? Miksi?

B Katso videot uudestaan ja kirjoita viisi asiaa, joilla perustelet valintasi.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

C Tee oma videoesittelysi, jossa kerrot itsestäsi ainakin seuraavat asiat:

1. Esittele itsesi:
 - Kerro nimesi ja tärkeimmät asiat opiskelu- ja työhistoriastasi.
2. Kerro osaamisestasi:
 - Listaa kolme asiaa, jossa olet hyvä.
3. Kerro jokin konkreettinen asia opiskelustasi, työstäsi tai vapaa-ajastasi:
 - Oletko saanut jostain hyvää palautetta?
 - Kehuiko opiskelukaveri sinua ryhmätöistä?
 - Kiittikö esihenkilö sinua hyvästä työstä?
4. Kerro yhteystietosi
 - Yhteystietojen on tärkeä näkyä/kuulua videolla.

D Kirjoita palautetta parille hänen videostaan:

• Onko tausta rauhallinen	• Kerrotko, millainen olet
• Kuuluuko ääni selvästi	• Kerrotko, mitä olet tehnyt
• Katsotko kameraan ja hymyiletkö	• Ovatko yhteystiedot näkyvillä/sanottu
• Esitteletkö itsesi	

E Kuvittele, että olet työnantaja ja olet katsonut hakijan (parisi) esittelyvideon. Kerro hakijalle (parillesi) kolme asiaa, joiden perusteella haluat kutsua hänet haastatteluun.

Kutsuisin sinut haastatteluun, koska videolla sinä...

1. _____
2. _____
3. _____

F Keskustele huomioistasi parin kanssa.

G Kirjoita portfoliotehtävästä oppimispäiväkirjaan. Katso ohjeet kirjan johdannosta.

Arviointiperusteet opettajan ja oppijan tueksi:

Pisteet	Arviointiperusteet
5	<ul style="list-style-type: none"> • Esittelyvideossa on kaikki tehtävänannossa vaaditut asiat: kerrot, kuka olet, millaista osaamista ja kokemusta sinulla on, mitä hyötyä sinusta on työnantajalle ja miten sinuun saa yhteyden. • Kerrot itsestäsi kiinnostavasti ja tiiviisti. Olet vakuuttava. • Kerrot osaamisestasi monipuolisesti ja konkreettisten esimerkkien avulla. • Video on ammattimainen ja huoliteltu: siinä on siisti tausta, äänesi kuuluu selkeästi ja katsot kameraan.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Esittelyvideossa on kaikki tehtävänannossa vaaditut asiat: kerrot, kuka olet, millaista osaamista ja kokemusta sinulla on, mitä hyötyä sinusta on työnantajalle ja miten sinuun saa yhteyden. • Video on hiukan liian pitkä tai lyhyt. • Kerrot jonkin konkreettisen esimerkin. • Video on ammattimainen: siinä on siisti tausta, äänesi kuuluu selkeästi ja katsot kameraan.
3	<ul style="list-style-type: none"> • Videossa on kaikki tehtävänannossa vaaditut asiat, mutta sen ajatuksenkulkua on hiukan vaikea seurata. • Video on hiukan liian pitkä tai lyhyt. • Videota on paikoin vaikea ymmärtää.
1–2	<ul style="list-style-type: none"> • Video ei noudata aihetta tai ohjeita. • Videon rakenne on epäselvä ja sen kieltä on vaikea ymmärtää. • Videon sisältö tai mitta on puutteellinen.
0	Ei palautettu.

Itsearviointi kappaleen opiskelun jälkeen

Osaan tai uskallan	jotenkuten	melko hyvin	tosi hyvin
arvioida ja kuvata kielitaitoani			
viestiä työtilanteeseen sopivalla tavalla			
kirjoittaa muodollisen tai epämuodollisen työhön tai opintoihin liittyvän viestin			
kertoa ammatillisesta osaamisestani			
laatia videoesittelyn.			